

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อของชาวล้านนาในเรื่องของความลึกลับมหัศจรรย์เหล่านี้จึงเป็นตัวกำหนดในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันทั้งส่วนตัวและส่วนรวมออกมาเป็นรูปธรรมในขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมที่ปฏิบัติกันในสังคมของชาวล้านนาจนถึงปัจจุบันทั้งนี้ทั้งนั้นมีเจตนารมณ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้นคือ ให้มีชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากโรคภัยอันตรายทั้งปวง ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ ที่คนล้านนาเชื่อและนับถือจนกระทั่งเกิดขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ขึ้นมานับได้ว่าเป็นขบวนการของการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

ดนตรีกับความเชื่อ

ดนตรีกับความเชื่อและพิธีกรรม

เมื่อมีพิธีกรรมทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมทางศาสนา หรือทางความเชื่อใด ๆ ก็ตาม ดนตรีและการฟ้อนรำมักจะเข้าไปมีบทบาทเสมอไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยเชื่อว่าทำให้พิธีเหล่านั้นศักดิ์สิทธิ์และจะเป็นที่พอใจของผู้ได้รับการบูชา ส่งผลให้ผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรมเกิดความปิติ มีความรู้สึกสบายใจ สุขใจไปด้วย

ดนตรีกับการฟ้อนผี

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าคนโบราณล้านนานั้นมีความเชื่อเรื่องผีไม่ว่าจะเป็นลัวะหรือมอญ หรือชาวไทกลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในล้านนา ผีที่ลัวะนับถือคือผีปู่และย่าและผีมด ผีที่ชาวมอญนับถือคือผีเม้ง ซึ่งเป็นผีบรรพบุรุษที่จะต้องมีการไหว้ทุกปี เพื่อเป็นการบูชาบรรพบุรุษด้วยความเคารพ

และขอขมาเมื่อมีการทำผิดพลาด หัวหน้าตระกูลจะต้องเป็นผู้คอยดูแลและทำพิธีไหว้ โดยจะต้องเรียกให้ลูกหลาน ญาติพี่น้องในตระกูลมาร่วมพิธีในการไหว้ทุกครั้ง - หัวหน้าตระกูลเสียชีวิตลงก็จะต้องมีการสืบทอดให้ลูกหลานรับดูแลสืบบรรพบุรุษต่อไป

พิธีกรรมการไหว้ผีบรรพบุรุษ มี ๒ พิธีใหญ่ ๆ คือ การไหว้ผีที่จะต้องกระทำทุกปี ซึ่งมักจะเป็นเดือน ๙ เหนือ (การนับปฏิทินของล้านนา) ซึ่งตรงกับเดือน ๗ ของภาคกลางหรือเดือนมิถุนายน พิธีกรรมอีกประการหนึ่งคือการพ้อนผีหรือเลี้ยงผี การพ้อนผีจะทำการ ๒ โอกาส คือ พ้อนผีตามประเพณีทุกปี ๆ ละครั้ง และพ้อนผีเพื่อแก้บน กล่าวคือเมื่อคนในตระกูลมีความต้องการสิ่งใด เช่นขอให้หายจากเจ็บป่วยหรือปลูกข้าวได้ดี ทำการค้าได้ดี ก็ขบนบานศาลกล่าวขอจากผีบรรพบุรุษ เมื่อได้ตามปรารถนาจะต้องมีการเลี้ยงผีด้วยอาหารต่าง ๆ และพ้อนแก้บน ซึ่งการพ้อนผีนี้นิยมพ้อนหลังจากออกพรรษาประมาณเดือน ๖,๗,๘,๙ เหนือ จะไม่พ้อนเดือน ๕ เหนือ

การไหว้ผีประจำปีจะทำการในตอนเช้า พิธีกรรมและเครื่องไหว้ไม่ซับซ้อนมากนัก เมื่อนำเครื่องไหว้ไปไหว้ที่หอผีและกล่าวคำไหว้เสร็จก็เป็นอันว่าเสร็จพิธี ไม่มีดนตรีหรือการพ้อนใด ๆ ส่วนการเลี้ยงผีและพ้อนผีนั้น พิธีจะมีตลอดทั้งวัน เริ่มตั้งแต่เช้ามีจนค่ำตลอดพิธีจะมีดนตรีประกอบตลอดเวลาในอดีตไม่ทราบแน่ชัดว่าเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในขณะที่มีการพ้อนผีนั้นมีอะไรบ้าง แต่เท่าที่ปรากฏในปัจจุบันนี้ การพ้อนผีนี้มีเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบด้วย ตะโพนมอญ คนเขียงใหม่เรียกว่ากลองเต่งทึง คนลำปางเรียกว่ากลองตึงตึง ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดทุ้มเหล็ก ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก แนนใหญ่ แนนเล็ก กลองโป่งโป่ง ฉาบกลาง ฉิ่ง เรียกว่า "วงป่าด" ซึ่งน่าจะมาจากคำว่าวงปี่พาทย์และคำว่าพาทย์นี้ในภาษามอญก็หมายถึงวง

ดนตรีมอญ^๒ ซึ่งเครื่องดนตรีทั้งหมดนี้เป็นเครื่องดนตรีที่น่าจะมาจากหลายพื้นที่ เช่นตะโพนมอญน่าจะเป็นของมอญ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม มาจากภาคกลาง ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าชิ้นใดจะมีอยู่เดิมในล้านนา เครื่องดนตรีมอญโบราณนั้นมีเพียง ๓ ชิ้นเท่านั้น คือ ปี่มอญ ตะโพนมอญ และขลุ่ยมอญ^๓ สำหรับแนใหญ่และแนเล็กนั้น ไม่แน่ใจว่าจะพัฒนามาจากปี่มอญหรือไม่ แต่มีโครงสร้างที่คล้ายกัน สำหรับกลองโป่งโป่ง นั้นพัฒนาขึ้นมาภายหลังประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ นี้เอง

อย่างไรก็ตามนักดนตรีและดนตรีมีบทบาทที่สำคัญต่อพิธีกรรมนี้มาก นอกจากจะมีผู้ประกอบพิธีแล้วยังขาดนักดนตรีไม่ได้ นักดนตรีจะต้องนั่งบรรเลงอยู่ทางปีกขวาภายในผาม(ปะรำ) ที่ใช้ทำพิธี ก่อนการเริ่มพิธีในตอนเช้าผู้ที่ตีตะโพนมอญ หรือสล่าตีกลองจะต้องเป็นผู้ตั้งหม้อน้ำฮ้ำ(น้ำปลาร้า) ซึ่งเป็นหม้อที่มีความสำคัญในการทำพิธีมากใครจะทำหม้อนี้แตกระหว่างพิธีไม่ได้ถ้าแตกหมายถึงจะต้องมีการพูนใหม่ในปีนั้นอีกครั้ง วิธีการตั้งหม้อน้ำฮ้ำคือใช้อิฐฝังทะแยงลงดิน ให้อิฐโผล่พื้นดินขึ้นมาครึ่งก้อน ผึง ๓ ก้อนเป็นรูปสามเหลี่ยมเรียกว่าเข่า สมัยโบราณใช้แทนเตาไฟ สล่ากลองจะต้องเป็นผู้ก่อไฟด้วย หม้อปลาร้าจะเป็นหม้อดินปั้นปากกว้าง ภายในหม้อประกอบด้วยปลาร้า ปลาแห้ง พริกแห้ง และน้ำ ซึ่งจะต้องต้มไว้ตลอดพิธี การที่มีการต้มน้ำปลาร้าไว้ตลอดพิธีน่าจะเป็นการเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ เนื่องจากชาวมอญในล้านนากลุ่มหนึ่งนิยมรับประทานปลาร้าและปลาแห้ง

หลังจากเสร็จพิธีในตอนเย็น สล่ากลองจะต้องเป็นผู้คว่ำหม้อน้ำฮ้ำนี้เช่นกัน นอกจากนั้นสล่ากลองยังจะต้องเป็นผู้ถอดผ้าขาวที่แขวนไว้กลาง

^๒ สัมภาษณ์ ไพโรจน์ บุญผูก. 19 มกราคม 2541

^๓ สัมภาษณ์ ไพโรจน์ บุญผูก. 19 มกราคม 2541

ผามสำหรับเป็นสื่อให้ผีบรรพบุรุษลงมาพร้อมเพื่อนรำ และจะต้องเป็นผู้ที่ร้องผาม อีกด้วย

เพลงที่ใช้บรรเลงในสมัยโบราณนั้น ไม่สามารถหาหลักฐานได้ว่า ใช้เพลงอะไรบรรเลงบ้าง เท่าที่ปรากฏอยู่ปัจจุบันนี้เพลงที่ใช้เล่นเป็นเพลงที่มีการบรรเลงในภาคกลาง ซึ่งเข้ามามีบทบาทในล้านนาสมัยพระราชชายาเจ้าดารารัศมีคือ ประมาณ ๑๐๐ กว่าปีมานี้เอง เช่น เพลงสร้อยสนตัด เขมรโพธิสัตย์ ลาวดำเนินทราย ลาวเสียงเทียน เขมรพวง มอญดูดาว ส่วน เพลงมอญ และมอญ ๙๕ (เก้าห้า) ซึ่งใช้บรรเลงขณะที่เชิญผีของจังหวัดลำปาง นั้น มีลักษณะเหมือนเพลงเชิญผีของเชียงใหม่ ลำพูน แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นเพลงที่มีมาแต่สมัยใด เพราะการไหว้ผีมีมาก่อนสมัยพระราชชายาเจ้าดารารัศมี และในลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ก็มีคนมอญมาอาศัยอยู่ก่อนแล้ว แต่เพลงมีความคล้ายคลึงกับเพลงเขมรโพธิสัตย์ สำหรับเพลงปราสาทไหว้ที่เป็นเพลงของล้านนา ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นมาได้นำเอาเพลงลูกทุ่งเข้ามาบรรเลงด้วย

สรุปลำดับเพลงในการบรรเลงประกอบการฟ้อนผีได้ดังนี้

๑. การไหว้และเชิญผี ใช้เพลง เขมรโพธิสัตย์ นักดนตรีเรียกเพลงนี้ว่าเพลงสัตย์ เพลงเชิญผี^๕ หรือเพลงมอญและมอญ ๙๕ (เก้าห้า)

๒. เมื่อมีการฟ้อนลูกหลานหรือฟ้อนปล่อยทุกครั้งจะเริ่มด้วยเพลงที่มีจังหวะเร็วและเร้าใจ ในขณะที่ผู้ฟ้อนชนหน้ากับผ้าขาวที่แขวนไว้กลางผามและโยนตัวไปมาเพื่อให้ผีเข้า เพลงที่ใช้บรรเลงไม่ทราบชื่อเพลงแต่นักดนตรี

^๕ สัมภาษณ์ นายอินทร์ ณ มูลไชยลังกา วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๐

เรียกว่าเพลงผีมด นักดนตรีลำปางเรียกว่าเพลงมอญ ๙๕ นักดนตรีเชียงใหม่บางคนเรียกว่าเพลงเก้าห้า (หมายถึงโคนต้นไม้ชื่อต้นห้า เนื่องจากมีการรำรอบต้นไม้ซึ่งปัจจุบันคือต้นดอกแก้ว แต่มีผู้สันนิษฐานว่าสมัยโบราณอาจจะเป็นต้นห้า) หลักจากที่มีเข้าแล้วการฟ้อนจะช้าลง เพลงที่ใช้บรรเลงจะเป็นเพลงอะไรก็ได้ไม่ว่าจะเป็นเพลงปราสาทไหว สร้อยสนตัด เขมรพวง ลาวคำหอม ซึ่งเป็นเพลงในอัตรา ๒ ชั้น หรือเพลงลูกทุ่ง เช่น เหล้าจ๋า จักรยานคนจน บัวตูม บัวบาน หมูเฮาจาวเหนือ การฟ้อนก็จะยกมือไปตามจังหวะไม่มีท่ารำที่ตายตัว ดนตรีจะจบด้วยเพลงผีมดอีกครั้งหนึ่งเมื่อมีการฟ้อนกับอุปกรณ์ได้แก่ ดาบ พลองและใบดอกแก้ว

จะมีการฟ้อนบางอย่างเท่านั้น ที่ใช้เพลงเฉพาะ เช่น ฟ้อนสะบ้า จะใช้เพลงมะเทิ่งเม้ยเจิง เพลงมอญดูดาว หรือฟ้อนฟ้อนผีภูควา จะใช้เพลงโนงเนง (ชื่อเพลงได้จากการสัมภาษณ์นักดนตรี) ซึ่งหมายถึงเพลงชาตรีนั่นเอง แต่ก็จบลงด้วยเพลงผีมดเช่นกัน

- ฟ้อนเชิญผีปู่ย่า ออกจากหนองมาที่ผาม ใช้เพลงเขมรโพธิสัตย์ (เพลงเชิญและขับไม้บัณเฑาะว์)
- ฟ้อนผีปู่ย่ากินข้าว ใช้เพลงปราสาทไหว
- ฟ้อนไหว้หัวกล้วย ใช้เพลงเขมรโพธิสัตย์หรือเพลงสัตย์หรือเพลงเชิญ และเพลงผีมด
- ฟ้อนปิดเคราะห์ ใช้เพลงผีมด
- ฟ้อนสุมาเทียน ใช้เพลงเขมรโพธิสัตย์
- ฟ้อนผีภูควา ใช้เพลงแขกภูควา (ชาตรีหรือโนงเนง)
- ฟ้อนพญาเจียงใหม่ ใช้เพลงปราสาทไหว สร้อยสนตัด
- ฟ้อนผีบัวสาว ใช้เพลงปราสาทไหว
- ฟ้อนแห่บอกไฟ ใช้กลองตึงโนง (กลองแอม)

- ฟ้อนดาบปลาแห้ง ใช้เพลงผีเสื้อ (สัมภาษณ์นักดนตรี)
- ฟ้อนผิวยางปลุกผ้าย ใช้เพลงชาติ

นอกจากจะมีการบูชาผีบรรพบุรุษในตระกูลแล้วยังมีการบูชาผีบรรพบุรุษของบ้านเมือง คือผีบ้านผีเมือง โดยเฉพาะเชียงใหม่มีพิธีการบูชาหรือไหว้ผีเมืองมานาน และการบูชาเสาอินทขิล

การบูชาเสาอินทขิลหรือเข้าอินทขิลใส่ขันดอก

การบูชาเสาอินทขิล ชาวเชียงใหม่โดยเฉพาะชาวลัวะ ซึ่งเป็นผู้ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยดั้งเดิม เชื่อว่าเป็นเสาใจเมืองที่พระอินทร์ให้มาจากบนสวรรค์ชื่อว่าเสาอินทขิล และส่งยักษ์ ๒ ตนมาเฝ้าเสานี้ โดยเสานี้มีฤทธิ์มาก และเชื่อว่าเสาอินทขิลเป็นเสาที่สามารถบันดาลให้พวกข้าศึกที่ยกทัพมาชิงเอาเมือง ซึ่งขณะนั้นชื่อนพบุรีกลายเป็นพ่อค้าไปหมด ในสมัยโบราณบูชากันประจำทุกปีประมาณปลายเดือน ๘ เหนือ(คือเดือนพฤษภาคม) โดยเริ่มทำพิธีตั้งแต่วันแรม ๑๓ ค่ำเดือน ๘ หรือเข้าอินทขิล ถึงวันขึ้น ๔ ค่ำเดือน ๙ เหนือออกอินทขิลจึงเรียกกันว่าเดือน ๘ เข้า(อินทขิล) เดือน ๙ ออก(อินทขิล) ในการเข้าอินทขิลชาวบ้านชาวเมืองทั้งหมดจะนำดอกไม้ธูปเทียน น้ำมัน ส้มป่อยใส่พานไปทำการสักการะ เนื่องด้วยการบูชาเสาอินทขิลนี้จะเป็นการบูชาด้วยดอกไม้ ธูปเทียนล้วน ๆ จึงเรียกกันโดยทั่วไปว่าใส่ขันดอก ระหว่างทำพิธีตั้งแต่เข้าอินทขินจนออกอินทขิล จะจัดให้มีการขอ ฟ้อนหมอก ฟ้อนดาบ สังเวทเวทดาอารักษ์ ผีเสื้อ (บ้าน) ผีเสื้อ (วัด) ในพิธีนี้ช่างขอที่อยู่ในเชียงใหม่ทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ห่างไกลเพียงใดจะต้องเดินทางมาร่วมงาน และผลัดเปลี่ยน

กันขอ เป็นการปลีกรรมถวาย หากช่างขอคนใดไม่มาในงานนี้ก็จะถูกพรรคพวก ไม่คบค้าสมาคมและไม่มีผู้ว่าจ้างไปขอในงานใด ๆ อีกเลยจนตลอดชีวิต^{*}

ดนตรีกับพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณี

ดนตรีนอกจากจะมีบทบาทในพิธีกรรม ความเชื่อเรื่องของผีหรือไสยศาสตร์แล้ว ยังมีบทบาทกับพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ในลำนานดนตรีในที่นี้ รวมไปถึงการขับร้องและพ้อนรำ ซึ่งจะแยกจากกันเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ กล่าวคือ จะต้องมีการบรรเลงดนตรีควบคู่ไปกับขับร้องและพ้อนรำ แม้ว่าบางครั้งดนตรีจะมีได้อยู่ในขั้นตอนของพิธีกรรมทางศาสนาโดยตรง แต่ก็มีความเกี่ยวข้องกันในระดับใกล้เคียงมาก เช่น การขอซึ่งส่วนหนึ่งเป็นมหรสพในงานบุญต่าง ๆ เช่น บวช ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน ฯลฯ ซึ่งจะมีการบรรเลงหลังจากพิธีกรรมต่าง ๆ ได้เสร็จสิ้นไปแล้ว แต่ในคำขอนั้นมีเนื้อหาใจความที่เป็นคำสอนในทางพุทธศาสนาทั้งสิ้น แสดงให้เห็นถึงความยึดมั่นในพระรัตนตรัย แม้ว่าช่วงท้ายของการขอจะเป็นถ้อย (ได้ตอบระหว่างช่างขอชายกับช่างขอหญิง) ซึ่งเป็นขอประเภทสนุกสนานบางครั้งเนื้อหาสองแง่สองง่าม หรือการพ้อนต่าง ๆ หลังจากเสร็จพิธีกรรมทางศาสนาได้แก่ การพ้อนโต พ้อนนก หรือการตีกลองก่อนและหลังการเทศมหาชาติ เป็นต้น

^{*} พระธรรมดิลก ดำานานอินทริล สมโภช ๖๐๐ ปี พระธาตุเจดีย์หลวง ๑-๙ เมษายน ๒๕๓๔ เชียงใหม่ : วิฑอินดีไซน์, ๒๕๓๔.

ดนตรีกับงานปอย

งานปอยคือ งานเฉลิมฉลองหรืองานรื่นเริงที่เกี่ยวข้องกับ ประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. ปอยหลวง หมายถึงงานฉลองที่จัดขึ้นในวัด เช่น มีการสร้าง โบสถ์ รั้ววัดหรือสิ่งก่อสร้างในวัด หลังจากก่อสร้างเสร็จจะมีการถวายทานสิ่ง ก่อสร้างให้เป็นขอสงฆ์และอุทิศบุญกุศลให้แก่บรรพชน พร้อมทั้งมีงานเฉลิม ฉลอง ซึ่งมีสมาชิกของวัดและวัดต่าง ๆ มาร่วมฉลองโดยการส่งชบวนครีวทาน (สิ่งของ เงินที่จะมาร่วมถวายทานหรือเครื่องไทยทาน) ซึ่งตกแต่งประดับประดา อย่างสวยงามมาร่วมและในชบวนแห่จะมีดนตรีพ็อน ซึ่งที่ขาดไม่ได้คือ พ็อนเล็บ(พ็อนเมือง) มีดนตรีวงกลองแควบรรเลง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะมี กลองจู่แจ้ พ็อนนก กลองมองเซิง ทำยชบวนมักจะมีกลองซึ่งบ้อม การจัดงาน มักจะมีตั้งแต่ ๓ วันขึ้นไป เป็นงานที่นับว่าใหญ่โต จึงเรียกว่างานปอยหลวง ปอยหมายถึงฉลอง หลวงหมายถึง ใหญ่ ในงานจะมีมหรสพหลายชนิดได้แก่ ชอ ภาพยนต์ ดนตรีพื้นเมือง นอกจากนั้นยังมีบอกไฟ และอื่น ๆ อีก มากมาย

๒. ปอยน้อย

หมายถึง งานฉลองอุปสมบท จะมีการเฉลิมฉลองในเวลา กลางคืน ซึ่งนิยมให้มีการขอตลอดงาน ซึ่งในขอจะกล่าวถึงบุญคุณของบิดา- มารดา อาณิสสรณ์ของการบวช วิธีการทำผ้าเหลือง

๓. ปอยข้าวสังข์

คืองานทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปถึงผู้ตาย เพื่อแสดงถึงความรัก ผูกพันและต้องการให้ดวงวิญญาณของผู้ตายไปเกิดในสุคติภพ แต่มีลักษณะ

เป็นงานรื่นเริง คือจะมีมหรสพอลงหลายประเภท ได้แก่ ขอ ซึ่งจะขอตั้งแต่ วันเตรียมงาน (วันดา) ในตอนกลางวัน นอกจากนั้นก็มิดนตรีพื้นเมือง สะล้อ ซึง มาบรรเลงตอนกลางคืน

๔. ปอยล้อหรือปอยลากปราสาท

เป็นประเพณีในการทำศพพระเถระชั้นผู้ใหญ่ เมื่อพระเสด็จขีวิต จะต้องนำศพลงตั้งบนประสาท เพื่อลากไปยังสุสาน นอกจากจะเป็นศพพระแล้ว ยังเป็นประเพณีที่ใช้กับเจ้าผู้ครองนคร เจ้านายในราชวงศ์ ประเพณีนี้เป็นประเพณีที่ใหญ่โตมาก จะมีการบรรเลงด้วยดนตรีวงปาดฆ้องตลอดเวลา รวมถึงในขบวนลากประสาทไปสู่สุสานและขณะที่เผาศพ

ดนตรีกับประเพณีบอกไฟ

แม้ว่าในปัจจุบันประเพณีการจุดบอกไฟจะเลือนหายไปจาก วัฒนธรรมและสังคมของชาวล้านนาไปเกือบหมดแล้ว แต่ก็ยังมีร่องรอยหลักฐานให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในสมัยโบราณนั้นยังมีประเพณีที่สำคัญคือ การจุดบอกไฟ จะเห็นได้จากการพ้องเสียง ในขั้นตอนของการพ้องมีการพ้องบอกไฟ และมีการสมมุติพิธีการแห่และจุดบอกไฟอย่างย่อ หรือในคำฮ่ำ(ร่ำ) บอกไฟที่ได้พรรณาถึงขณะที่มีพิธีจุดบอกไฟ ซึ่งในพิธีดังกล่าวนี้มีการประโคมดนตรีนาฏาชนิดร่วมด้วยดัง

ตัวอย่าง

ภ่องก็เอวี่	เอามือเก็งหน้า
กลัวกลายเกิดข้า(ฆ่า)	เป็นอันตราย
ผ่อจนเกือบหาย	เท่าปลายนิ้วก้อย

เมื่อมันจกง่าย	ดุกดิกหัวลง
เสียงดังดับโง	ชมพูโลกห้อง
เหมือนเสียงพาทย์ค้อง	ไหว้เปิดลมชอย
ฝูงคนไปคอย	ใคร่หัวขอบสู
ก่องขนคิงหลู้	หัวสั้นจันจัน
เพราะเสียงมันสั้น	ทงูบได้
ก่องจนพอให้	ร้องว่าวาววาย
ฝูงคนหลวงหลาย	ยังยายเป็นต้า
ทั้งฝูงแม่ค้า	นั่งกาดขายคริว
เขาพากันหนว	หันหันหนี่หนี่
พากันควักซี	ผ่อไปทางบน

ฯลฯ

ลวงกว้างเป็นตรา	สามนิ้วว่าอัน
หางยาวปล้น	สุดเช่นไม้ฆาง
ได้ทำได้ทาง	เผาหัวจูดกัน
คว้นไปทั่วทัน	แผ่นพสุธา
โสมมนัสสา	ตบชนาบเหล่น
พ็อนกันเป็นเส้น	ที่ค่างบอกไฟ
กลองสะบัดชัย	กลองแอรลั้งหม้อง
ตบแล่งตีค้อง	สังมาดูเพิง
พ็อนเงี้ยวกลางเชิง	ตบอกแอนผ้าย
ม่วนตีบรัาย	เวลายามเมา
ทั้งม่วนกวนกา	มัวเมาจากนโหล่น
เหมือนเข้า(ข้าว)ตอกเต้น	ลายดินลายทราย
ไผดิงบ่อาย	บิตชีนสู

ไฉนคนใดรู้	คันจิบอกไฟ
พากันไปหลาย	มัวดินมีดฟ้า
หัดนี้หมู้อ้า	ยอบยั้งเอาแรงก่อนและนายเฮย

สับนงายหลามบ่ลาย	ต้นตั้ง
ไปคอบบอกไฟไกล	เช่นล้า
จนพอกลิ้นเข้า(ข้าว) อยากน้ำ	บ่แหมมว่ามันหน้า

(อุบาสีคุณูปมาจารย์, ๒๕๑๗ : ๕๖๕)

อัคศิรยหัง	สัททั้งคำฟ้า
เสียงสนั่นกล้า	ท้องฟ้าพายบน
เป็นโกลาหล	พายบนร่วนก้อน
ด้วยเสียงฟ้าร้อง	ทั่วท้องเมืองคน
ฝูงปุถุชน	พากันเบิ่งเหง้อ
พุดโธเสียเตื่อ	เป็นเสียงบอกไฟ
ฝูงคนหลามไหล	ตกใจสดุ้ง
ขวัญออกแตกฟุ้ง	จิตใจบ่ดี